

โยยาเยกาเออย

ให้ไว้ใกล้เพื่อน

ฉบับที่ 14 ประจำเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2551

น้ำฝนตกในเมือง ชาวเมืองไม่ค่อยดีใจเพราะทำให้เสื้อผ้า หัวฟูเปียก ของค้าของขายเปียกต้องวิ่งหลบฝน ทางร่มกันเป็นอุตุลุด แต่ถ้าฝนตกในนาในสวนในไร่ ชาวนาชาวสวนชาวไร่ดีใจ อึ้งอ่าง คางคกก็ดีใจ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับน้ำ

น้ำ คือ การรวมตัวกันของออกซิเจน 1 อะตอม และ ไฮโดรเจน 2 อะตอม เขียนด้วยภาษาเคมีว่า H₂O กลายเป็น สารเคมีที่ทุกชีวิตขาดไม่ได้

น้ำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีการหมุนเวียนเคลื่อนที่จาก สถานะหนึ่งไปอีกสถานะหนึ่ง ของแข็ง ของเหลว และก๊าซเปลี่ยนแปลงกันไปมาภายใต้วัฏจักรของน้ำ

และน้ำส่วนที่มนุษย์เข้าไปจัดการได้ คือ น้ำที่ตกลงมาถึง พื้นดินแล้ว และอยู่ในระหว่างการไหล ก่อนที่จะออกสู่ทะเล

น้ำเป็นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์จำนวนมากด้วย

สำหรับมนุษย์ที่ไม่ยอมขาดน้ำ

อดอาหาร 10 วัน ยังมีชีวิตอยู่ได้ แต่อดน้ำ 3 วัน เราตาย เพราะเกือบ 3 ใน 4 ของร่างกายมนุษย์ คือ น้ำ ซึ่งเป็นส่วน ประกอบสำคัญในกระบวนการเคมีของร่างกายที่ใช้ในการเผาผลาญ อาหาร การส่งสัญญาณเคมีในร่างกาย หล่อเลี้ยงระบบประสาท นำพาสารพิษและของเสียออกจากระบบเลือด ฯลฯ

คนเราควรดื่มน้ำสะอาดวันละ 6-8 แก้ว แต่ก็มีคนชอบ ดื่มน้ำด่างรสชาติดับกระหาย ซึ่งไม่ว่าน้ำนั้นจะอร่อยแค่ไหน ท้ายที่สุด ก็ระบายออกจากร่างกายใน รูปเหงื่อ ฉี่ และไอน้ำของลมหายใจออก เหมือนกัน

ส่วนคนท้องและแม่ลูกอ่อนต้องดื่มน้ำมากกว่าคนปกติ เพราะมี 2 ชีวิต

การประปานครหลวงบอกว่าคนกรุงเทพฯ 1 คนใช้น้ำโดย เฉลี่ย 440 ลิตรโดยประมาณ ในหนึ่งวันทั้งกรุงเทพฯ จึงใช้น้ำ ถึง 2.8 ล้านลูกบาศก์เมตร ในขณะที่ผู้คนราวพันล้านไม่มีน้ำสะอาดดื่ม

ในแอฟริกา ผู้หญิงและเด็กต้องเดินทางไกลวันละประมาณ

6 กิโลเมตร พร้อมกับแบกภาชนะบรรจุน้ำที่อาจหนักถึง 20 กิโลกรัม เพื่อให้ครอบครัวมีน้ำดื่มมาใช้

ถ้ามีบ่อน้ำสะอาดอยู่ใกล้บ้าน ผู้หญิงและเด็กเหล่านี้จะมี เวลาว่างลูกบิดทำเครื่องประดับมากขึ้น มีเวลาได้วิ่งเล่นนานขึ้น บางทีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมหนึ่งอย่างอาจได้หลายอย่างกลับมา ด้วย

น้ำจืด 70% ในโลกถูกใช้ในการเกษตรกรรมผ่านระบบ ชลประทานซึ่งส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพ จึงสูญเสียน้ำไปกับการ ระเหยราว 60% หรือไหลย้อนสู่แม่น้ำและแหล่งน้ำใต้ดิน

มนุษย์ทุกยุคสมัยอาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง ความเจริญเมืองใหญ่ที่สำคัญส่วนมากตั้งอยู่ในบริเวณใกล้แหล่งน้ำ แหล่งความเจริญโบราณของชาวเมโสโปเตเมียเกิดบริเวณลุ่มน้ำ ไทกริสและยูเฟรติส ชาวอียิปต์สร้างอารยธรรมในลุ่มน้ำไนล์ ชาว อินเดียสร้างความรุ่งเรืองในลุ่มน้ำสินธุ อารยธรรมจีนเฟื่องฟูที่ลุ่มน้ำ ยางโห กรุงสุโขทัยตั้งบนฝั่งแม่น้ำยม กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และ กรุงเทพฯ ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

เพื่อประกันความมั่นคงว่าจะมีน้ำกินน้ำใช้ มนุษย์ (ไม่ใช่คนอื่น เรานี่แหละ) จึงคิดหาวิธีควบคุมจัดการน้ำเพื่อให้มีน้ำกินน้ำใช้ตามความต้องการผ่านระบบประปา ชลประทาน เขื่อน ฝาย อ่างเก็บน้ำ ฯ มนุษย์จัดการน้ำเพื่อการกรกิจกรรม ผลิตไฟฟ้า ป้องกันน้ำท่วมและอื่นๆ เวลานี้บนโลกมีเขื่อนเล็ก ใหญ่ ใหญ่มาก ใหญ่มากมาก อยู่เต็มโลก ประเทศไทยมี 20-30 เขื่อน เทียบไม่ติด 4,200 เขื่อน ในอินเดีย 6,500 เขื่อนในอเมริกา และ 22,000 เขื่อนในจีน ด้วยความกลัวว่าอาจมีน้ำไม่พอทำเกษตร ไม่พอปั่นไฟ เดียวน้ำอาจท่วมเมืองอีก โลกนี้ก็เลยมีไปซะ 47,000 กว่าเขื่อน เพื่อความมั่นคงของมนุษย์!

ทุกครั้งที่มีการก่อสร้างเขื่อน หมายถึงผลกระทบต่อคน พืช และสัตว์ คาดการณ์ว่า การสร้างเขื่อนทำให้ทั่วโลกต้องมีคน 40-50 ล้านคน ต้องอพยพย้ายถิ่น สัตว์จำนวนเท่าไรไม่รู้ แต่พืชไม้ น่าจะได้ย้ายไปไหน เพราะส่วนใหญ่ก็กลายเป็นต้นไม้ได้เขื่อน เป็นป่าไต้หวัน... และมีกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์จากเขื่อนโดยแท้จริง ไม่นัก เพราะหน้าแล้งที่ไร เห็นเกษตรกรใจจะขาดเพราะน้ำแล้งทุกปี

โยกเยกเอเย่พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับคนเสียมาก เพราะอาณาจักรที่มีปัญหาการใช้น้ำคืออาณาจักรมนุษย์ พืชและสัตว์ไม่เคยสร้างปัญหาการจัดการน้ำ แต่ถูกกระทบด้วยปัญหาอย่างเลี่ยงไม่ได้

ถึงแม้มีน้ำอยู่ทั่วไปในอากาศ ในดิน ใต้ดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเล มหาสมุทร แต่มีเพียง 1% เท่านั้นที่นำมาใช้ดื่มกินได้ เพราะที่เหลือคือ น้ำแข็งและน้ำเค็ม 1% สำหรับคน 6,500 ล้านคน รวมถึงสัตว์และพืชอีกนับไม่ถ้วน

เริ่มจากอะไรง่าย ๆ เช่น ไม่สร้างสระว่ายน้ำในบ้าน (ง่ายม๊าย :) หรือรองน้ำใส่แก้วเวลาแปร่งฟัน หรือเปิดน้ำเบาๆ เวลาล้างหน้า ล้างมือ ล้างผัก ล้างจาน หรือตัดผมสั้น หรือใช้ทิชชูน้อยๆ หรือใช้กระดาษทุกแผ่นให้คุ้มค่า (กระบวนผลิตกระดาษใช้น้ำน้อยเสียเมื่อไหร่) หรือไม่ใช้น้ำยาปรับผ้านุ่ม หรือไม่ซื้อเสื้อไหมสักปี (กว่าจะปั่นฝ้ายเป็นใยผ้า ถักทอ ย้อมสี ออกแบบ ตัดเย็บ ทุกกระบวนการ ใช้น้ำทางตรงและอ้อมไม่น้อยเช่นกัน) ฯลฯ

ตื่น (ตัว) ได้ แล้ว ♪

กระต่ายสวัสดิ์ปีใหม่

ถึงคราวกระต่ายพูดเยอะอีกครา ออกตัวก่อนว่ากระต่ายไม่ได้พูดจาอย่างผู้รู้ดีแต่พูดในฐานะผู้มอง ผู้เห็น ผู้เป็น ผู้อยู่ในโลกนี้เห็นอย่างใดเอามาบอกมาพูดมาแลกเปลี่ยนกันฟัง ถึงจะฟังมาจากหลายที่ แต่ที่คิดเองเออเองก็ส่วนหนึ่ง คุณ-ผู้อ่านก็ต้องคิดเอง วิเคราะห์เอง อย่าเชื่ออย่ารอให้ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญมากกว่าชาวบ้านเป็นพิเศษมาบอกฝ่ายเดียว ความรู้ของตัวเองคิดเอง อย่ารอกระแสน้ำพัดเราไป ถึงบางกระแสนั้นฟังดูดีว่าช่วยกันเพื่อลดโลกร้อน หิ้วถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ซอปปิงช่วยโลกร้อน ดูคอนเสิร์ตเพื่อหยุดโลกร้อน แข่งแรลลี่เพื่อโลกร้อน เดินแฟชั่นเพื่อโลกร้อน แต่งเพลงเพื่อโลกร้อน ออกแบบเพื่อโลกร้อนและอีกมากมายหลากหลายกิจกรรมเชิงบันเทิงเพื่อโลกร้อน ตามให้ทันความคิดเพราะสิ่งที่เป็นกระแสอาจไม่ใช่ สาระจริง

นับจากกระแสโลกร้อนถูกกระพือขึ้นในโลก และกระแสก็บินข้ามโลกแพร่เข้ามาปะทุเป็นประเด็นฮอตฮิตในสังคมไทย หลายพฤติกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม กลายเป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้มากขึ้น ร้านขายของลดสายตาเชิงมุ่งเน้นต่อการไม่เอาถุงพลาสติกเมื่อซื้อของ ว่านี่ไม่ใช่อาการผิดปกตินะ หลายคนถึงขั้นมีถุงผ้าใบใหญ่เป็นอาวุธประจำกายเมื่อไปซื้อของ แต่...ทุกคนก็ยังไปห้างสรรพสินค้าด้วยอัตราที่เท่าเดิม ยังซื้อของเยอะเหมือนเดิม ยังนอนดึกเพราะดูหนังเล่นเน็ตเหมือนเดิม ยังไปร้านคาราโอเกะกับเพื่อนทุกเดือน ยังเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือใหม่ที่เครื่องเก่ายังทำงานได้ดี ยังกินข้าวเหลือ และอีกหลายอย่าง...ที่เราคิดว่านั่นคือพฤติกรรมซึ่งช่วยเร่งการปล่อยคาร์บอนสู่ชั้นบรรยากาศ บางทีเราเลือกปลอบใจตัวเองด้วยการทำแต่สิ่งเล็กๆ แต่ถ้าวันหนึ่งความคิดและพฤติกรรมอันเป็นมิตรต่อโลกของเรามันจำเป็นต้องเติบโตขึ้น อย่ารอช้าช่วยกันทำสิ่งที่ใหญ่กว่า ใหญ่กว่าอะไร ใหญ่กว่าแคไหน หาคำตอบเอง ความจริงของคนอาจมีหลายด้าน แต่ความจริงในธรรมชาติมีหนึ่งเดียว

เราไม่ได้พูดถึงการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างมือสมัครเล่น แต่พูดถึงการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างมืออาชีพ คุณก็เป็นมืออาชีพได้ ไม่ใช่แค่คุณอัล กอร์หรือท่านนักวิทยาศาสตร์แห่ง IPCC* เพียงทำความเข้าใจธรรมชาติให้จริงแท้ กระต่ายก็พยายามอยู่เหมือนกัน

ขอโทษด้วยถ้าฉบับนี้กระต่ายจะปลุกกระต่ายอย่างประเจิดประเจ้อไปหน่อย

กระต่ายสวัสดิ์

*IPCC = Intergovernmental Panel on Climate Change

SHERA

DHC Call center
๐๒-๓๕๓๖-๓๓๓

บริษัท ไอซีซี จำกัด (มหาชน)

ร่วมมือกัน
ก่อนการจะลดยาคอ

“น้ำขวดนี้พิเศษ” พุดให้ถูกน่าจะเป็น “ขวดน้ำนี้พิเศษ”

ในขวดคือ น้ำแร่จากแหล่งน้ำแร่คุณภาพสูงจากมณฑลชอปไชร์ (Shropshire) และแบล็กเมาเท่น (Black Mountains) อยู่ในอังกฤษบน Belu--เบลู น้ำแร่ที่มีคุณภาพซึ่งดีต่อกัน และมีตรงกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้น้ำที่มาจากบึงข้าวโพดซึ่งย่อยสลายได้ด้วยกระบวนการชีวภาพ แทนขวดแก้วที่ใช้อยู่เดิม แต่อย่างไรก็ตามการผลิตแบบย่อยสลายไม่ได้ ผู้ผลิตเลยให้แยกทิ้งแบบนำไปรีไซเคิลได้ไปก่อน

ขวดบึงข้าวโพดย่อยสลายได้ ภายใน 8 สัปดาห์ ด้วยกระบวนการทางชีวภาพคือต้องอาศัยจุลินทรีย์ที่มีสูงพอเหมาะ ความชื้นพอดีและต้องมีจุลินทรีย์ด้วย เพราะฉะนั้นขวดบึงข้าวโพดนี้ จะไม่ย่อยสลายหายไปเอง บนโต๊ะกินข้าวหรือในตู้เย็น และถึงมันทำจากบึงข้าวโพดและย่อยสลายได้เอง แต่ขวดก็ไม่ใช่อาหาร ขวดก็คือขวด ดูไม่น่าอร่อยและไม่ควรกิน

ไม่ได้เป็นเพียงน้ำดื่มที่มีคุณภาพ บรรจุภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีกหนึ่งอย่างที่เบลูทำคือ นำภาวไรสุทธิไปใช้ในโครงการสร้างน้ำสะอาดในอังกฤษและพื้นที่อื่นของโลก โครงการแรกเกิดขึ้นในหมู่บ้านขนาดเล็กในรัฐมิสซิปปี อินเดีย ที่นั่น โครงการได้จัดบ่อน้ำและติดตั้งเครื่องบ่มน้ำด้วยมือ เพื่อให้คนในชุมชนราวหนึ่งหมื่นคนได้มีน้ำสะอาดใช้

อีกโครงการร่วมกับองค์กร WaterAid จัดบ่อน้ำและซ่อมแซมเครื่องบ่มน้ำด้วยมือให้ชุมชน Yelekebougo ประเทศมาลี เป็นชุมชนใกล้ทะเลทรายชะอะรา มีปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ เมื่อมีแหล่งน้ำสะอาดใกล้บ้านมากขึ้น ชาวบ้านใช้เวลาเสาะหาน้ำน้อยลง มีเวลาเล่นและกวาดทรายออกจากหน้าบ้านได้มากขึ้น (อีกข้อดีของการมีน้ำใช้)

เบลูยังมีโครงการร่วมกับเด็กนักเรียนในอังกฤษ เพื่อทำความสะอาดแม่น้ำใกล้โรงเรียน ด้วยความคิดว่า ถ้าทุกหนึ่งโรงเรียนทำความสะอาดแม่น้ำคนละสาย ไม่นานหรอก แม่น้ำ ทะเลสาบคงสะอาดกันหมดทั้งประเทศ

ขวดน้ำย่อยสลายได้อาจเป็นเรื่องเล็ก แต่ความคิด ที่คิดไปจนสุดปลายทาง (เท่าที่คิดได้) ว่าไปได้มีเพียงสินค้าของฉันท... ยังมีคน มีตัว มีเพนกวิ้น มีโลกอยู่ คิดว่าการตลาดแบบนี้ไม่ปล้ำสนใจหรืออย่างไร ♪

อ่านเพิ่มเติมที่

www.belu.org, www.wateraid.org, Keeping It Cool คู่มือการสอนเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, ด้วยความร่วมมือระหว่าง บริษัท เบลู ประเทศไทย องค์การพิทักษ์ชีพวิทยาศาสตร์และ Field Studies Council สถาบันแห่งชาติ

สักหน่อย แล้วพัฒนาให้เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำ ขนถ่ายสินค้าจากประเทศนั้นไปประเทศนี้ แล้วการเติบโตของกระแสเศรษฐกิจก็เริ่มขยายโขง

เขื่อนเขา เขื่อนเรา เขย่าโขง

เขื่อนน้ำเหิน 1 เขื่อนน้ำเหิน 2 เขื่อนน้ำงึม เขื่อนม่่านวน เขื่อนเขี้ยววน เขื่อนหู่หนานหลง เขื่อนปากมูล และเขื่อนอื่นๆ อยู่กระจัดกระจายไปตลอดเส้นทางน้ำโขงในจีน ลาว ไทย กัมพูชา เวียดนาม จีนและลาวมีโครงการสร้างเขื่อนมากมาย แม้กัมพูชาก็ยังมีโครงการสร้างเขื่อนแซมเบอร์ เวียดนามเองมีเขื่อนเปลือยกองเป็นเขื่อนในดวงใจ ส่วนเขื่อนปากมูลที่ไทยสร้างกัน แม่น้ำมูลซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขง ก็มีการตีความขัดแย้งอย่างมากต่อผลกระทบทางนิเวศวิทยาของแม่น้ำ จนในที่สุด ต้องเปิดเขื่อนเพื่อให้พันธุ์ปลา และพันธุ์พืชคืนมา แต่กว่าเวลา จะเยียวยาระบบนิเวศให้สมบูรณ์อย่างเดิมก็อีกนาน เฉพาะไทยยังมีบทเรียนราคาแพงอีกหลายบทที่ต้องจ่ายให้อีกหลายเขื่อน แล้วน้ำโขงสายเดียวมีเขื่อนเป็นร้อย “ใคร” จะเป็นคนจ่ายค่าเสียหายทางธรรมชาติ

แผนและโครงการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่มากกว่าร้อยเขื่อนกำลังถูกวางแผน ก่อสร้างและสร้างเสร็จไปแล้วหลายเขื่อนตามแผนการ ควบคุมและจัดการแม่น้ำโขงเชิงพาณิชย์

โครงการหลักที่สร้างผลกระทบต่อลุ่มน้ำโขงทั้งหมด คือ การก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ 8 เขื่อนกันแม่น้ำโขงตอนบนหรือแม่น้ำหลานชางในประเทศจีน ภายใต้โครงการหลานชางซึ่งเป็นโครงการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำโขง เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าในมณฑลยูนนาน ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อหน้าต่อตา คือ มีชาวจีนนับหมื่นต้องเสียชีวิตอยู่อาศัย ทั้งการเปิด-ปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนใน จีนทำให้ปริมาณเฉลี่ยของน้ำเพิ่มเป็นสองเท่าในฤดูแล้งและการขึ้นลงของน้ำในแม่น้ำโขงไม่เป็นไปตามธรรมชาติอีกต่อไป ปริมาณตะกอนกว่าครึ่งที่ควรจะไปไหลสู่น้ำโขงถูกกักไว้ที่เขื่อนต่างๆ ในจีน

พอมิเขื่อน น้ำไม่ไหลตามฤดูกาลที่เคยเป็น ฤดูแล้งน้ำมาก ผิดปกติส่งผลกระทบต่อการเดินทาง วางไข่ และอยู่อาศัยของปลา ถึงฤดูฝนเขื่อนเก็บกักน้ำ น้ำไม่หลากตามธรรมชาติ ระดับน้ำในพื้นที่ป่าน้ำท่วมถึงทางตอนใต้ของลาวและกัมพูชาลดลงสร้างผลกระทบต่อแหล่งอาหารแหล่งเพาะพันธุ์วางไข่และอนุบาลสัตว์น้ำด้วย เมื่อปลา

น้อยจึงเลี้ยงไม่ได้ที่การทำประมงของคนจะมีปัญหา

ในภาคเกษตร นาข้าวบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงกว่า 80% ได้รับธาตุอาหารที่มากพร้อมกับตะกอนในฤดูน้ำหลาก เดียวนี้ปริมาณตะกอนที่จำเป็นต่อการเพาะปลูกลดลง ดินสมบูรณ์น้อยลง ผลผลิตจึงน้อยลง แต่มีการใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แม่น้ำมีสารเคมีปนเปื้อนมากขึ้น

แม่น้ำโขงล่องนาก็สร้างเขื่อนกัน แต่เกาะแก่งในน้ำใต้น้ำเหมือนหนามตำใจ ระเบิดชะ แก่งกลางน้ำนับร้อยถูกทางการจีนระเบิดไปหลายแก่ง เกาะแก่งที่เคยกักตะกอนเป็นแหล่งอาหารของปูปลา เล็กๆ หายไป ไม่มีอาหารปลาเล็กหาย ปลาใหญ่หาย กระทั่งนกก็หายไปด้วย

เดี๋ยวมีน้ำมาก เดี่ยวมีน้ำน้อย เดี่ยวเสียงระเบิด เดี่ยวเสียงเรือขนถ่ายสินค้าขนาด 100 ตัน ล่องไปล่องมา เขย่าน้ำโขงบ่อยๆ ปลางง แล้วควนกิ่ง

เขื่อนไม่ใช่ผู้ร้าย การระเบิดแก่งไม่ใช่ผู้ร้าย การพัฒนาไม่ใช่ผู้ร้าย แต่การแทรกแซงใช้ประโยชน์จากน้ำ อย่างขาดความเข้าใจถึงองค์รวม แม่น้ำไม่ได้มีแค่แม่น้ำแค่ปลา แต่ในน้ำมีชีวิตอีกมหาศาล มีคนอีกเป็นสิบเป็นร้อยล้านบนฝั่งน้ำ การคุกคามธรรมชาติโดยอ้างการพัฒนาเป็นฉากบังหน้าเป็นวิถีคิดที่อันตราย

เมื่อในน้ำตาย ริมน้ำตาย ปลายน้ำตาย คนกลางแผ่นดินจะอยู่ได้หรือ อย่าลืมนึกถึงการคิด อย่าให้ความไม่รู้ชักนำให้คิดว่า **เรา ไม่ เกี ย ว** ทำตัวเราให้เป็นผู้รู้ในบทบาทและหน้าที่ของผู้บริโภคและผู้ดูแลมากกว่าหน้าที่อื่นใด คือบทบาทการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

แม่น้ำไม่ได้มีคุณค่าเพื่อตอบสนองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพียงด้านเดียว แต่แม่น้ำมีชีวิตเพื่อหล่อเลี้ยง กุ้ง หอย ปู ปลา มากมายมหาศาลในน้ำ ซึ่งเลี้ยงหมู หมา กา ไก่ และคนบนดินมากมายอีกที

นั่นแหละแม่น้ำ!

แม่น้ำโขง

๗ กระแสโขงจะทานกระแส

แคปปิตอลลิสซิมไปไหน

(เชื่อว่าอะไรที่มันลิสซิมๆ

นี่มันคือติดใจไหม

ติดแล้วไม่ได้

อาจลงแดงใจไหม)

หรือจะรอให้ น้ำท่วมเมม

แม่น้ำโขง

แม่น้ำซึ่งมีต้นกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบต ไหลเป็นระยะทาง 4,900 กิโลเมตร ผ่าน 6 ประเทศ หล่อเลี้ยงชีวิตคนเป็นร้อยเผ่าพันธุ์กว่า 80 ล้านคน แม่น้ำสายใหญ่สายหลักซึ่งกำหนดวิถีคนริมฝั่งน้ำตลอดเส้นทางเกือบห้าพันกิโลเมตร แม่น้ำซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงยิ่ง เป็นรองก็แต่แม่น้ำอะเมซอน

ปลาบึก ปลาน้ำจืดตัวโตที่มีถิ่นพำนักอยู่ในน้ำโขง มิใช่หรือหากอาหารไม่สมบูรณ์พอ ปลาบึกจะเอาอะไรที่ไหนมากินให้ตัวใหญ่โตปานนั้นได้

แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำซึ่งมีพลวัตสูง เฉพาะในประเทศไทยมีความแตกต่างของระดับน้ำในฤดูแล้งกับฤดูน้ำหลากถึง 20 เมตร

ธรรมชาติของน้ำตามฤดูกาลนำไปสู่การกำหนดวิถีอยู่ร่วมของผู้คนและชุมชน คนริมโขงไม่เคยอดปลา จะหน้าร้อนหน้าฝน หน้าหนาว ถ้าขยันไม่ต้องกลัวอด ปลาในโขงมีพอเลี้ยงคนเป็นสิบล้านและน้ำโขงไม่ได้ให้แค่ปลา ข้าว ผัก ผลไม้ยังอุดมสมบูรณ์ตามฤดูกาลน้ำ เมื่อน้ำขึ้นปลาเยอะ ปลาตัวโตตัวเล็กว่ายกันให้เกลื่อนได้น้ำสีขุ่น เขาว่าว่าลุ่มน้ำโขงเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคนี้ เฉพาะทะเลสาบเขมร (ตวันเลสาบ) ถือเป็นหนึ่งในแหล่งผลิตปลาที่สำคัญของโลกแห่งหนึ่ง ด้วยผลผลิตถึง 100,000 ตันต่อปี เลี้ยงชาวกัมพูชา 9.5 ล้านคน

เมื่อน้ำลงที่ดินริมโขงกลายเป็นไร่นา แปลงผัก สวนผลไม้ ผู้เติบโตริมฝั่งโขงเรียนรู้ ทำความเข้าใจปรับชีวิตตนให้สอดคล้องกับชีวิตน้ำ นอกเหนือจากปัจจัย 4 ที่แม่น้ำให้มา ยังมีมิติทางสังคมทั้งประเพณีวัฒนธรรมซึ่งแสดงความมีอารยะล้วนเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับความเชื่อของกลุ่มสังคมริมน้ำเหมือนกัน

แล้ววันหนึ่ง เมื่อแม่น้ำสายหลักในภูมิภาคอินโดจีนซึ่งเป็นแม่น้ำที่มีศักยภาพสูงจนใครต่อใครคิดว่า น้ำโขงควรทำอะไรได้มากกว่านี้อีก แม่น้ำโขงจึงถูกทำให้กลายเป็นแม่น้ำการเมืองและการค้า บ้างเห็นว่า กระแสน้ำปริมาณมหาศาล น่าจะดี ถ้าสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ ทำเยอะๆ ไว้ขายคนข้างบ้านด้วย รายดี บ้างเห็นแม่น้ำสายยาว ไหลผ่านบ้านนั้นเมืองนี้ น่าจะดี ถ้าระเบิดเกาะแก่ง

ใบสมัครสมาชิกสิ่งแวดล้อม
มูลนิธิกระทายในดวงจันทร์

ดูรายละเอียดโครงการต่างๆ ได้ที่
www.rabbitinthemoon.org
www.rabbitinthemoon.multiply.com
หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่
คุณจุฑามาศ (ซิง) 02 275 2262-3

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ..... นามสกุล.....
ชื่อเล่น..... วันเกิด..... อาชีพ.....
ที่อยู่.....
.....
โทรศัพท์..... มือถือ.....
อีเมล.....
งานอดิเรก/ความสนใจพิเศษ.....
ประสบการณ์/ความถนัด/ความสามารถพิเศษ.....

สนใจเป็นสมาชิกสิ่งแวดล้อม

- สมาชิกทั่วไป** สมัครใหม่หรือต่ออายุสมาชิก บริจาค 300 บาท
รับจุลสารโยกเยกเอย 6 ฉบับ/ปี และถุงผ้า Replace 1 ถุง
- สมาชิกกิตติมศักดิ์** สมัครใหม่บริจาค 1,000 บาท ต่ออายุบริจาค 500
บาท รับจุลสารโยกเยกเอย 6 ฉบับ/ปี พร้อมกับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์ลินแร่
จิวแต่แจ้ว ในโครงการเด็กสร้างสื่อ สื่อสร้างเด็ก 1 ปีและถุงผ้า Replace 1 ถุง
สมาชิกจะได้รับจุลสารโยกเยกเอย 6 ฉบับ และข่าวสารกิจกรรมอื่นๆ ตลอด 1 ปี

โดยบริจาค **เงินสด** รวม ..... บาท
 โอนเงิน ที่บัญชี "มูลนิธิกระทายในดวงจันทร์"
ธนาคารกรุงเทพ สาขาธนาคาร นาวา บัญชีสะสมทรัพย์
เลขที่บัญชี 103-4-016111 รวม .....บาท

(กรุณาส่งสำเนาเงินฝากพร้อมใบสมัครมาที่ โทรสาร 02 275 2261
หรือใส่ซองติดแสตมป์ส่งมาตามที่อยู่มูลนิธิกระทายในดวงจันทร์

อ่านเพิ่มเติมเรื่องน้ำ คน เชื้อน

1. สงครามน้ำ, วันทนา ศิวะ เขียน, ศิริลักษณ์ มะนะวงศ์เจริญ แปล, สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2546
2. จุดจบแห่งจินตนาการ, อรุณอติ รอย เขียน, ไลดา อรุณวงศ์ และ พงษ์เลิศ พงษ์วานานท์ แปล, สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2548
3. ลุ่มน้ำโขง : วิฤต การพัฒนาและทางออก, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ กัมปนาท ภักดีกุล บรรณาธิการ, พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2549 โดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทยร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์
4. www.lrn.org
5. www.greenworld.or.th
6. www.wikipedia.org

ชำระค่าไปรษณียากรแล้ว
ใบอนุญาตเลขที่ 60/2547
ปณ.ผ.สุทธิสาร

ถ้าเราทำให้
มนุษย์เข้าใจธรรมชาติ
ได้มากขึ้น
แม้อีกเพียงนิดเดียว
ก็เป็นงานที่มีค่า
และควรทำอย่างยิ่ง

มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์

338/1 ชั้น 7 อาคารอภิพรชัยหินอ่อนและแกรนิต ถนนรัชดาภิเษก แขวงสามเสนนอก
เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310 โทรศัพท์ 02 275 2262-3 โทรสาร 02 275 2261

info@rabbitinthemoon.org // www.rabbitinthemoon.org // www.kidsa.org //

www.rabbitinthemoon.multiply.com // www.keeeecamp3.multiply.com